

Sreda, 5. februar 2014

P7_TA(2014)0081

Pogodba o trgovini z orožjem

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 5. februarja 2014 o ratifikaciji pogodbe o trgovini z orožjem (2014/2534(RSP))

(2017/C 093/14)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju pogodbe o trgovini z orožjem, ki jo je generalna skupščina Združenih narodov sprejela 2. aprila 2013,
- ob upoštevanju Sklepa Sveta 2010/336/SZVP z dne 14. junija 2010 ⁽¹⁾ in prejšnjih sklepov Sveta o dejavnostih EU v podporo sporazumu o trgovini z orožjem in predloga sklepa Sveta o pooblastitvi držav članic, da v interesu Evropske unije ratificirajo Pogodbo o trgovini z orožjem (12178/2013),
- ob upoštevanju Direktive Sveta 91/477/EGS z dne 18. junija 1991 o nadzoru nabave in posedovanja orožja ⁽²⁾,
- ob upoštevanju Direktive 2009/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o poenostavitvi pogojev za prenose obrambnih proizvodov znotraj Skupnosti ⁽³⁾,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 258/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2012 o izvajanju člena 10 Protokola Združenih narodov o nedovoljeni proizvodnji strelnega orožja, njegovih sestavnih delov in streliva ter trgovini z njimi, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (Protokol ZN o strelnem orožju), uvedbi izvoznih dovoljenj za strelno orožje, njegove sestavne dele in strelivo ter ukrepih glede njihovega uvoza in tranzita ⁽⁴⁾,
- ob upoštevanju skupnega stališča Sveta 2008/994/SZVP z dne 8. decembra 2008, ki opredeljuje skupna pravila glede nadzora izvoza vojaške tehnologije in opreme ⁽⁵⁾,
- ob upoštevanju svojih resolucij z dne 21. junija 2007 o sporazumu o trgovini z orožjem in oblikovanju skupnih mednarodnih standardov za uvoz, izvoz in trgovino s konvencionalnim orožjem ⁽⁶⁾, z dne 13. junija 2012 o pogajanjih o sporazumu OZN o trgovini z orožjem ⁽⁷⁾ in z dne 13. marca 2008 o Kodeksu ravnanja EU glede izvoza orožja – neuspeh Sveta pri sprejemanju skupnega stališča in preoblikovanju kodeksa v pravno zavezujoč instrument ⁽⁸⁾,
- ob upoštevanju členov 21 in 34 Pogodbe o Evropski uniji,
- ob upoštevanju členov 3, 4 in 5 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju zahteve za odobritev, ki jo je Svet vložil v skladu s členoma 207(3) in 218(6) Pogodbe o delovanju Evropske unije (C7-0233/2013),
- ob upoštevanju člena 110(2) Poslovnika,

⁽¹⁾ UL L 152, 18.6.2010, str. 14.

⁽²⁾ UL L 256, 13.9.1991, str. 51.

⁽³⁾ UL L 146, 10.6.2009, str. 1.

⁽⁴⁾ UL L 94, 30.3.2012, str. 1.

⁽⁵⁾ UL L 335, 13.12.2008, str. 99.

⁽⁶⁾ UL C 146 E, 12.6.2008, str. 342.

⁽⁷⁾ UL C 332 E, 15.11.2013, str. 58.

⁽⁸⁾ UL C 66 E, 20.3.2009, str. 48.

Sreda, 5. februar 2014

- A. ker je mednarodna trgovina s konvencionalnim orožjem posel, ki vsako leto premakne vsaj 70 milijard USD, in ker OZN ocenjuje, da se od 8 milijonov kosov orožja, ki se vsakodnevno proizvede na svetu, skoraj en milijon izgubi ali je ukraden, in ker običajno pristane v napačnih rokah, in ker vsako minuto ena oseba na svetu izgubi življenje zaradi nasilja z orožjem;
- B. ker po podatkih Mednarodnega mirovnega raziskovalnega inštituta v Stockholmu na EU kot celoto odpade 26 % svetovnega izvoza orožja in ker je 61 % tega izvoza namenjenih področjem izven EU;
- C. ker od sprejetja Direktive 2009/43/ES trgovino z vojaško opremo v EU ureja enotni sistem globalnih dovoljenj EU in ker je EU pristojna za sklepanje mednarodnih sporazumov na področjih, ki sodijo v njeno izključno pristojnost;
- D. ker skupno stališče Sveta z leta 2008 določa štiri zavezujoča merila, na podlagi katerih se lahko zavrnejo izvozna dovoljenja, in štiri dodatna merila, ki jih je treba upoštevati, ker ta merila ne posegajo v strožje nadzorne ukrepe držav članic;
- E. ker je spoštovanje človekovih pravic v središču skupnih vrednot, na katerih temelji Evropska unija, in ker mora v skladu s pogodbama trgovinska politika kot del zunanjega delovanja EU prispevati k spoštovanju človekovih pravic;
- F. ker izvoz orožja ne vpliva samo na varnost, ampak tudi na raziskave in razvoj, inovacije in industrijske zmogljivosti, dvostransko in večstransko trgovino ter trajnostni razvoj; ker nestabilnost, nastala zaradi večje razpoložljivosti orožja, povzroča upad gospodarstva in revščino; ker trgovina z orožjem, zlasti z državami v razvoju, vodi do korupcije in prezadolženosti ter odvzema pomembne vire za razvoj družbe v teh državah; ker mednarodna trgovina lahko v celoti pripomore k zagotavljanju trajnih delovnih mest, rasti in razvoja le v vzdušju mednarodnega dobrega upravljanja, če že ne popolnega miru, varnosti in stabilnosti;

Splošne ugotovitve

1. pozdravlja, da je bila pod okriljem Združenih narodov po sedmih letih dolgih pogajanj sprejeta pravno zavezujoča pogodba o trgovini z orožjem, ki ureja mednarodno trgovino s konvencionalnim orožjem; opozarja, da je namen pogodbe oblikovati najvišje možne mednarodne standarde za urejanje mednarodne trgovine s konvencionalnim orožjem, da bi se preprečevala in izkoreninila nezakonita trgovina s konvencionalnim orožjem z namenom prispevanja k mednarodnemu in regionalnemu miru, varnosti in stabilnosti ter zmanjšanja trpljenja ljudi; je prepričan, da lahko učinkovito izvajanje pogodbe znatno prispeva h krepitvi spoštovanja mednarodnega prava o človekovih pravicah in humanitarnega prava po vsem svetu; pozdravlja velik prispevek civilnodružbenih organizacij od zasnove do sprejetja pogodbe o trgovini z orožjem;
2. poudarja, da je dolgoročni uspeh pogodbe o trgovini z orožjem odvisen od sodelovanja čim več držav, vključno in zlasti vseh pomembnih akterjev v mednarodni trgovini z orožjem; pozdravlja dejstvo, da je večina držav članic Združenih narodov že podpisala pogodbo, in poziva ostale, naj storijo enako in pogodbo čim prej ratificirajo; poziva Evropsko službo za zunanje delovanje, naj svojim ciljem na področju zunanjih zadev in temam, ki se vključijo v dvostranske sporazume, doda vabilo tretjim državam, da pristopijo k pogodbi o trgovini z orožjem;
3. ugotavlja, da nekateri trgovinski sporazumi vsebujejo klavzule, ki spodbujajo neširjenje orožja za množično uničevanje in sporazume v zvezi z njim, zato poziva Komisijo, naj preuči, v kolikšni meri bi lahko sedanje in prihodnje trgovinske instrumente uporabili za spodbujanje ratifikacije in izvajanja pogodbe o trgovini z orožjem;
4. poudarja, da nezakoniti ali neurejeni prenos orožja povzročajo trpljenje ljudi ter netiyo oborožene spopade, nestabilnost, teroristične napade in korupcijo, pa tudi spremljajoče pojave ogrožanja družbeno-ekonomskega razvoja in kršenje demokracije in načel pravne države, prava o človekovih pravicah in mednarodnega humanitarnega prava;

Področje uporabe

5. meni, da je obžalovanja vredno, da se s pogodbo ne uvaja skupna in natančna opredelitev konvencionalnega orožja in da se pogodba nanaša samo na osem kategorij orožja, ki so določene v členu 2(1), in da ne vsebuje seznama, ki bi opisoval konkretne tipe orožja, ki spadajo v vsako od kategorij; vseeno pozdravlja uporabo širokih kategorij pri opredelitvah vrst zadevnega orožja; je zlasti zadovoljen z vključitvijo osebnega in lahkega orožja, streliva in sestavnih delov; poziva države

Sreda, 5. februar 2014

pogodbenice, naj v okviru svoje nacionalne zakonodaje vsako kategorijo razumejo v najširšem pomenu; obžaluje, da v področje uporabe pogodbe niso vključeni oboroženi sistemi za brezpilotno upravljanje zrakoplovov (brezpilotna letala);

6. obžaluje, da v pogodbo ni vključena tehnična pomoč, ki zajema popravila, vzdrževanje ali razvoj; saj so to dejavnosti, ki so vključene v predpise Evropske unije;

7. poziva države članice EU, naj pojasnijo, da se izraz „prenos“ iz člena 2(2) pogodbe uporablja za darila in posojila ter vse druge oblike prenosov in da zato vse te dejavnosti sodijo v področje uporabe te pogodbe;

8. poziva vse države pogodbenice, naj glede nadzora izvoza ter uporabe člena 6 (Prepovedi) in člena 7 (1) (Izvoz in ocena izvoza) pogodbe o trgovini z orožjem več pozornosti namenijo blagu, ki se lahko uporabi za civilne in vojaške namene, kot je tehnologija za nadzor, ter podobno tudi rezervnim delom in izdelkom, ki so primerni za uporabo v kibernetičnih vojnah ali za kršenje človekovih pravic, ki ne povzročajo smrtnih žrtev, ter predlaga, naj se raziščejo možnosti razširitve področja uporabe pogodbe o trgovini z orožjem, da bi ta vključevala storitve, povezane z izvozom orožja, ter blago in tehnologije z dvojno rabo;

9. pozdravlja določbe, namenjene preprečevanju preusmerjanja orožja; ugotavlja pa, da je državam pogodbenicam dopuščeno veliko manevrskega prostora pri določanju ravni tveganja preusmeritve orožja; obžaluje, da strelivo in sestavni deli niso izrecno zajeti v te določbe, in poziva države pogodbenice, zlasti države članice EU, naj v svojih nacionalnih zakonodajah to popravijo, v skladu s skupnim stališčem Sveta iz leta 2008;

10. priznava pomen oborožitvene industrije za rast in inovacije, poleg njene temeljne vloge pri zagotavljanju življenjsko pomembnih zmogljivosti; ponovno opozarja na legitimni interes držav, da pridobijo konvencionalno orožje in izvajajo svojo pravico do samoobrambe ter proizvodnje, izvoza, uvoza in prenosa tega orožja; opozarja tudi, da je v interesu držav pogodbenic zagotavljati, da oborožitvena industrija spoštuje mednarodno pravo in zavezujoče režime nadzora orožja, da se ohranjajo in varujejo temeljna načela demokracije, pravne države, človekovih pravic in humanitarnega prava ter spodbuja preprečevanje in reševanje konfliktov;

11. poziva Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj pomagata pri pripravi obvezujočega kodeksa ravnanja za zasebne akterje, udeležene v trgovini z vojaškim blagom, v skladu z vodilnimi načeli Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah; odločno poziva evropsko obrambno industrijo, naj odprto in pregledno prispeva k podpori izvajanja, med drugim tudi z javno-zasebnimi partnerstvi, in naj spodbuja upoštevanje zlasti okrepljenih zavez glede odgovornosti in obveze, ki izhajajo iz odgovornosti za preprečevanje prenosa nezakonitega orožja;

Merila in mednarodni standardi

12. poudarja pomen obveznosti, ki jih pogodba nalaga državam pogodbenicam, da vzpostavijo nacionalni sistem nadzora za prenose orožja (izvoz, uvoz, tranzit, pretovarjanje in posredovanje);

13. pozdravlja zlasti prepoved vsakršnega prenosa orožja, če je država v času odobritve seznanjena s tem, da se bo orožje uporabilo za genocid, zločine proti človeštvu ali vojne zločine;

14. pozdravlja dejstvo, da je prenos orožja v širšem skladu z različnimi regionalnimi sporazumi in instrumenti o nadzoru prenosa, vključno s skupnim stališčem Sveta iz leta 2008, prepovedan, če države pogodbenice ocenijo, da obstaja izrazito tveganje, da bo orožje ogrozilo mir in varnost ali se bo uporabilo za: (1) kršenje humanitarnega prava, (2) kršenje človekovih pravic, (3) organizirani kriminal in (4) teroristična dejanja; spodbuja vse države članice, naj razvijejo izčrpane smernice, da se bodo ta merila uporabljala z ustreznim strogostjo in doslednostjo;

15. poziva Komisijo in Svet, naj v povezavi z institucionalno organiziranostjo na evropski ravni in izvedbenimi mehanizmi zagotovita večjo usklajenost med različnimi evropskimi instrumenti, ki urejajo gibanje (izvoz, prenos, posredovanje in tranzit) orožja ter strateškega blaga, kot so skupno stališče Sveta 2008, Uredba (ES) št. 428/2009 o blagu z dvojno rabo, Uredba (EU) št. 258/2012 o členu 10 protokola o strelnem orožju in ciljni ukrepi iz člena 218 Pogodbe, da bi se izognili pravni zmedbi in prevelikim dodatnim stroškom za relevantne gospodarske subjekte iz EU;

Sreda, 5. februar 2014

16. pozdravlja zahtevo, da morajo države pogodbenice v procesu odločanja o dovoljenjih upoštevati tveganje, da utegne biti orožje, ki se prenese, uporabljeno za huda nasilna dejanja na podlagi spola ali takšna dejanja olajšati ali za huda nasilna dejanja nad ženskami in otroki;

Izvajanje in poročanje

17. poudarja pomen učinkovitega in verodostojnega izvajanja pogodbe z jasno opredelitvijo odgovornosti držav pogodbenic; v zvezi s tem opozarja, da imajo države pogodbenice veliko svobode pri razlagi sporazuma;

18. opozarja, da ni obveze, v skladu s katero bi bilo treba upoštevati obstoj napetosti ali oboroženih konfliktov v namembni državi kot tudi ne stopnje njenega razvoja;

19. izpostavlja obveznost držav pogodbenic, da letno poročajo o svojem izvozu in uvozu konvencionalnega orožja; odločno poziva, naj bodo ta poročila praviloma dostopna javnosti; poziva države članice EU, naj se zavežejo preglednosti in javnosti razkrijejo svoja letna poročila o prenosih orožja ter naj ne čakajo na vesplošno upoštevanje tega načela;

20. je prepričan, da je popolna preglednost v veliki meri odvisna od odgovornosti pred parlamenti, državljani in organizacijami civilne družbe, ter poziva k oblikovanju mehanizmov preglednosti, ki bodo omogočali njihovo sodelovanje pri uveljavljanju odgovornosti svojih vlad;

21. poudarja pomembno vlogo nacionalnih parlamentov, nevladnih organizacij in civilne družbe pri izvajanju in uveljavljanju dogovorjenih standardov iz pogodbe o trgovini z orožjem na nacionalni in mednarodni ravni ter vzpostavljanju preglednega nadzornega sistema, ki upošteva načelo odgovornosti; zato poziva, naj se podpora (vključno s finančno) zagotavlja mednarodnim, preglednim in odpornim nadzornim mehanizmom, ki bodo spodbudili vlogo parlamentov in civilne družbe;

22. pozdravlja določbe o mednarodnem sodelovanju in pomoči ter oblikovanju prostovoljnega skrbniškega sklada za pomoč državam pogodbenicam, ki bodo potrebovale podporo pri izvajanju pogodbe;

23. pozdravlja tudi ustanovitev konference držav pogodbenic, ki se bo redno sestajala in pregledovala izvajanje pogodbe ter med drugim zagotavljala, da bo trgovina z novimi oborožitvenimi tehnologijami zajeta v pogodbi;

EU in njene države članice

24. priznava dosledno vlogo EU in njenih držav članic pri podpiranju mednarodnega procesa določanja enotnih zavezujočih pravil, ki urejajo mednarodno trgovino z orožjem; pozdravlja dejstvo, da so pogodbo podpisale vse države članice; pričakuje, da bodo države članice po odobritvi Evropskega parlamenta hitro ratificirale pogodbo;

25. zato poziva grško predsedstvo, naj ratifikacijo in izvajanje pogodbe o trgovini z orožjem obravnava kot največjo prednostno nalogo in redno poroča Parlamentu o dejavnostih, povezanih s tem; poziva države članice, naj po vsej Evropski uniji hitro, učinkovito in enotno izvajajo pogodbo o trgovini z orožjem, pri čemer naj ne zanemarijo skupnega stališča Sveta iz leta 2008 kot veljavne podlage evropskega skupnega imenovalca pri nadzoru izvoza orožja;

26. opozarja države članice na skupno odgovornost glede enotne in enako dosledne uporabe in tolmačenja skupnega stališča Sveta iz leta 2008 o izvozu orožja;

27. poziva države članice, naj pregledno in v celoti izpolnjujejo svoje obveznosti poročanja tako na ravni EU kot OZN, in naj v svetovnem merilu spodbujajo preglednost ter izmenjavo informacij in najboljše prakse prenosa in preusmeritve orožja;

28. pozdravlja dejavno vlogo, ki jo ima EU v pogajanjih o pogodbi o trgovini z orožjem; obžaluje, da ta pogodba ne vsebuje določb, ki bi EU ali drugim regionalnim organizacijam omogočale pristop k njej; poudarja, da morajo regionalne organizacije odigrati pomembno vlogo pri izvajanju pogodbe in poziva, naj se ob prvi primerni priložnosti v pogodbo vnesejo določbe, ki bodo EU ali drugim regionalnim organizacijam omogočale, da se ji pridružijo;

Sreda, 5. februar 2014

29. pozdravlja dejstvo, da pogodba države obvezuje k temu, da vsako leto predložijo poročilo o svojem uvozu in izvozu (člen 13.3); to je izjemno pozitiven vidik, ki povečuje zaupanje med državami, saj na ta način dobijo informacije o orožju, ki ga kupujejo druge države;
30. poziva Evropsko Komisijo k predložitvi ambicioznega predloga sklepa Sveta o podpornih mehanizmih EU za izvajanje pogodbe o trgovini z orožjem;
31. poziva EU in njene države članice, naj zagotovijo podporo tretjim državam, ki potrebujejo pomoč pri uresničevanju obveznosti iz pogodbe; v tem okviru pozdravlja sklepe Sveta za zunanje zadeve z dne 16. decembra 2013, da se 5,2 milijona EUR proračuna EU nakaže v prostovoljni skrbniški sklad, ki bo ustanovljen na podlagi pogodbe;
32. poudarja, da je treba vsa prizadevanja v podporo izvajanju tesno usklajevati z dejavnostmi drugih donatorjev in preostalih podpisnic pogodbe o trgovini z orožjem ter upoštevati stališča raziskovalnih inštitutov in organizacij civilne družbe, kot so organizacije, ustanovljene v okviru skrbniškega sklada OZN za podporo sodelovanju pri urejanju področja orožja (UNSCAR) in civilno družbo na lokalni ravni spodbujati k sodelovanju;
33. poziva Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj pripravita in izvedeta usklajen program ozaveščanja o tej pogodbi in vanj vključita oziroma nadgradita že obstoječe dejavnosti, ter pri upoštevanju dejavnosti lokalnih pobud ozaveščanja organizacij civilne družbe in preostalih donatorskih in civilnodružbenih organizacij, pri tem pa upoštevata izkušnje, pridobljene na tem področju;
34. opozarja na določbo o spremembi sporazuma, ki predstavlja zadnje sredstvo in za katero je, če bi se izkazala za nujno, potrebna tričetrtinska večina držav pogodbenic, ter spodbuja EU in njene države članice, naj to določbo v prihodnosti uporabljajo za nadaljnjo krepitev te ureditve in odpravljanje vrzeli; poziva Komisijo, naj medtem spodbuja dvostranske rešitve v povezavi s trgovinskimi odnosi, ki jih ureja ta pogodba;
35. poziva Helensko republiko, naj v okviru grškega predsedovanja Svetu EU, na dnevni red prihodnje Medparlamentarne konference za SZVP-SVOP vključi vprašanje ratifikacije pogodbe o trgovini z orožjem in skupnega stališča Sveta iz leta 2008;
36. poziva Svet, naj glede na to, da se pogodba o trgovini z orožjem nanaša na izključne pristojnosti EU in nacionalne kompetence, državam članicam da dovoljenje za ratifikacijo pogodbe v interesu Evropske unije;

o

o o

37. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, nacionalnim parlamentom držav članic EU, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici za zunanje zadeve in varnostno politiko, Komisiji in generalnemu sekretarju Združenih narodov.
-